

Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Evlilik Doyumları, Problem Çözme Becerileri ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Investigation of the Relationships Between Marriage Satisfaction, Problem Solving Skills and Happiness Levels of Working and Non-Working Married Women

Ayşenur Şahin¹, Durmuş Ümmet²

1) İstanbul Ticaret Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: 0009-0003-5197-9394, aysenurbayoglu@hotmail.com

2) Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: 0000-0002-8318-9026, dummet@marmara.edu.tr

Geliş Tarihi: 26/09/2024 - Kabul Tarihi: 20/11/2024

DOI: 10.55205/jocsosa.3120241556447

Atıf: Şahin, A., ve Ümmet, D. (2024). Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Evlilik Doyumları, Problem Çözme Becerileri ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Cihannüma Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3 (1), 46-69.

Öz

Bu çalışmada kadının çalışma hayatında problem çözme yaklaşımları, evlilik doyumu ve ilişki mutluluğu üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu amaçla yapılan çalışmaya yaş ortalaması 35 olan toplam 300 kadın katılmıştır. Katılımcılara içerisinde demografik bilgi formu, Evlilik Doyumu Ölçeği, İlişki Mutluluğu Ölçeği ve Problem Çözme Envanterinin bulunduğu anket formu uygulanmıştır. Veriler SPSS.26 paket programı ve Macro Process uzantısı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans analizi, Bağımsız Örnek t-Testi, korelasyon analizi ve aracılık analizleri kullanılmıştır. Yapılan analizlerde çalışma durumu değişkenine göre katılımcıların ölçek puan ortalamalarının anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Bunun yanında evlilik doyumu, ilişki mutluluğu ve problem çözme yaklaşımları arasında anlamlı ilişkiler

saptanmıştır. Son olarak problem çözme yaklaşımları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracı rolü olduğu bulgulanmıştır. Elde edilen bulgular evlilik doyumunun daha iyi anlaşılmasında uzmanlara güncel bilgiler sunarken evliliklerin sağlıklı devam ettirilmesinde çiftlere farkındalık kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Mutluluk, Doyum, Problem Çözme, Çalışma Hayatı.

Abstract

In this study, the effects of women's working life on their problem-solving approaches, marital satisfaction and relationship happiness were examined. A total of 300 women with an average age of 35 participated in the study conducted for this purpose. A survey form including demographic information form, Marital Satisfaction Scale, Relationship Happiness Scale and Problem-Solving Inventory was applied to the participants. Data were analyzed with SPSS.26 package program and Macro Process extension. Frequency analysis, Independent Sample t-Test, correlation analysis and mediation analyzes were used to analyze the data. In the analyses, it was seen that the scale score averages of the participants showed significant differences according to the variable of employment status. In addition, significant relationships were found between marital satisfaction, relationship happiness and problem-solving approaches. Finally, it was found that relationship happiness had a mediating role in the relationship between problem-solving approaches and marital satisfaction. The findings provide up-to-date information that can be used in a better context of marital satisfaction and are centrally provided to couples in maintaining a healthy marriage.

Keywords: Marriage, Happiness, Satisfaction, Problem Solving, Working Life.

1. GİRİŞ

Toplumsal dinamiklerin temelinde yer alan bir kurum olan evlilik, bireyi, çevresini ve toplumu etkilemesi açısından önemli görülmektedir (Çelik ve Tümkaya, 2012: 224). Bu bağlamda evlilik dinamiklerin sağlıklı olması beklenmektedir. Evlilik dinamiklerinin incelenmesinde literatürde evlilik doyumu kavramı sıklıkla araştırılmaktadır (Çakal ve Güven, 2024; Muslu ve Kabasakal, 2024). Çiftlerin mutluluk ve beklentilerin karşılanma düzeyini belirten bu kavram evlilik kurumu için turnusol kâğıdı işlevi görmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2016: 14). Çiftlerin mutluluk düzeyleri ilişkilerini sürdürme noktasındaki algılarını oluşturmaktadır. Literatür çalışmaları incelendiğinde evlilik doyumu ile ilişkili bulunan romantik duygular (Tarhan, 2011: 19), iletişim (Özgülven, 2012: 23), kaliteli zaman geçirme (Leggett, Roberts-Pittman, Byczek ve Morse, 2012: 184), cinsel yaşantı (Dokur ve Profeta, 2006: 17), çocuk sahibi olma

(Baltaş ve Baltaş, 2008: 28) ve evlenme biçimi (Kubilay ve Oktan, 2015: 27) gibi kavramların olduğu görülmüştür. Ancak çiftlerin çalışma hayatı, evlilikten aldıkları mutluluk (Arslan, 2012; Yıldırım, 2021) ve problem çözme becerileri (Gamsari ve Safara, 2017; Tortumlu ve Uzun, 2022) gibi kavramların da etkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın kapsamını evli bireylerin evlilik deneyimleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan anket formu doğrultusunda çiftlerin problem çözme becerileri, evlilik doyumu ve mutluluk düzeylerine dair yanıtları analiz edilecektir. Evlilik içerisinde etkili olan parametrelerin dikkatli ve özenli incelenmesi evliliğin daha iyi anlaşılmasında ve yaşanan sorunlara çözümler üretilmesinde gerek uzmanlara gerek çiftlere önemli bilgiler sunacaktır. Evli bireylerin yaşantılarının çalışma hayatının önemli olabilmektedir. Özellikle çalışan kadınların yaşadıkları sorunlara çözüm üretme kapasitelerinin belirlenmesi ve bunun evlilik hayatına yansımalarının okunması kadın istihdamını teşvik etme ve mutlu evliliklerin inşa edilmesi noktasında pozitif katkılar sunabilir. Kültürel bağlamda ve sosyal normlar içinde kadının çalışma hayatına adım atmasının farklı yankıları olmuştur. Yapılan çalışmada, bu değişimlerin evlilik sürecine etkilerinin evlilik doyumu, ilişki mutluluğu ve problem çözme beceri kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Kadının İş Hayatındaki Yeri

Ataerkil düşüncenin yaygın olduğu dünyamızda kadınların görevi uzun yıllar boyunca ev hayatı ile ilgilenmek ve çocukların bakımını üstlenmek olarak belirlenmiştir (Çimen ve Dinç Kaya, 2024). Bireysel ve toplumsal normların etkili olduğu bu sabit düşünce kalıbı, sanayileşme ile değişim göstermiştir. Üretimin yaygınlaşması, ihtiyaçların değişmesi ve aile yapılarındaki farklılaşma kadının günlük hayat pratiklerinde daha çok yer kazanmasına imkân sunmuştur. Zaman içinde kadınların sahip olduğu hukuki ve sosyal haklar genişlemiş ve çalışma hayatındaki yeri yükselmiştir (Akman ve Erbil, 2024: 285; Kuzgun ve Sevim, 2004: 15). Beşer (2003: 34) kadının çalışma hayatı içinde aktif olmayı istemesi, maddi sorunların varlığı, ekonomik bağımsızlık isteği, aile ve toplumsal baskıların kadının çalışma hayatına adım atmasında etkili olabileceğini vurgulamıştır. Gönüllü ve İçli (2001: 85) tarafından yapılan bir çalışmada kadın çalışma hayatına yönelim nedenleri incelenmiştir. Katılımcıların %40'ı maddi açıdan ailelerine destek olma nedenini, %33'ü maddi yönden kendisine yetebilme nedenini, %10'u yeni deneyimler elde etme nedenini ve %7'si ise zamanlarını kaliteli değerlendirme nede-

nini bildirmiştir. Küreselleşen dünya içinde işin niteliğindeki değişimler de kadının çalışma hayatında daha kolay yer bulmasına imkân sunmuştur. Kas gücü ve yoğun performans dayalı iş tanımlarının yerini günümüzde daha çok hizmet ve bilişim sektörleri almıştır (Yıldırım, 2021). Bu iş alanları da daha çok zihinsel çalışma yönüne değer vermektedir. Bu sayede niteliksel özelliklerin ön plana çıktığı çalışma dünyasında kadınlar ve erkekler arasındaki fiziksel farklılıklar ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu durumda kadın ve erkeğin daha dengeli şartlar altında rekabet etme kolaylığı sunmuştur (Kenan ve Yüksel, 2012: 37). Yalçın ve Erduran (2024) çalışmalarında kadınların iş hayatındaki başarıların süreci pekiştiren etkilerini aktarmıştır. Kazanılan öz yeterlilik ve toplumsal algıdaki değişimle birlikte kadınların farklı iş saha- larında kendilerine alan bulma oranları da artış göstermiştir.

1.2. Evlilik Doyumu

Evlilik doymu, çiftlerin ilişkilerini sürdürme niyetlerine doğrudan etki eden bir kavramdır (Uğurel, 2024). Çiftlerin birbirlerinden ve ilişkilerinden tatmin olmalarını sağlayan evlilik doymu, bir bağlamda evliliğin belirteci olarak da yorumlanabilir (Çağ ve Yıldırım, 2016: 15). Yapılan bir tanımda evlilik doymu çiftlerin evlilikte ihtiyaç ve beklentilerinin ne oranda karşılandığına yönelik algı olarak karşımıza çıkmaktadır (Çetin ve Çetin, 2024: 74). Bunun yanında evlilik içindeki stresin çözülmesi, problemlerle başa çıkma, birlikte karar alma, mutlu ve hoşnut bir evlilik süreci de evlilik doymuna atıfta bulunmaktadır (Özguven, 2000: 21). Grandon, Myers ve Hattie (2004: 61) ise evlilik doymuna daha kompleks bir tanım getirmiştir. Çiftlerin birbirlerini takdir ettikleri, ortak paylaşım alanlarının olduğu, karşılıklı sevgi ve saygı ortamının tesis edildiği, kaliteli etkileşim ve iletişim süreçlerinin olduğu bir evlilikte doymun yüksek olacağı aktarılmıştır.

1.3. Çalışan Kadın ve Evlilik Doyumu

Kadının çalışma hayatının evlilik hayatına etkileri literatür çalışmalarında incelenmiştir (Yaghmaei ve Taymaz, 2024). Singh (2014: 123) araştırmasında, çalışan kadınların çalışmayan kadınlara oranla hayat doymularının daha yüksek ve stres düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Bu durum çalışan kadınların psikolojik sağlıklarına pozitif katkılar sunmakla birlikte evlilik doymu üzerinde de pozitif etkilerin görülmesine olanak sağlamaktadır. Durualp, Kaytez ve Girgin (2017:

131) çalışmalarında, kadının çalışmasının evlilik doyumu üzerinde pozitif etkisi olduğunu belirtmiştir. Öyle ki çalışan kadın kendini daha değerli görmekte ve ekonomik yeterliliğe sahip olmaktadır. Bu durum eşi ile ilişkilerinde daha olumlu etkiler uyandırmaktadır. Diğer taraftan çalışmayan kadınlar ev işleri ve günlük hayatın stresi ile mücadelede yalnız olduklarından bu stresi eşlerine ve aile hayatına yansıtabilmektedir. Bal (2014: 17) çalışan kadının toplumsal cinsiyet eşitsizliğine denge getirebileceğini savunmuştur. Kadına yönelik kültürel normlar ve toplumsal kabuller ev hayatı ile sınırlı kalırken çalışan kadınlar bu kalıpları kırarak toplumun bu düşüncelerine karşı çıkmaktadır. Ayrıca bu örneklerin çoğalmasında çalışan kadınların kendilerini daha güvenli ve pozitif hissetmelerine kolaylık sunmaktadır. Kadının toplum gözündeki değerinin giderek artması, bireyin gerek işte gerek toplumda gerekse evliliğinde daha mutlu ve huzurlu olması ile sonuçlanmaktadır.

1.4. Çalışan Kadın ve Problem Çözme

Çalışma hayatının bireysel ve evlilik üzerindeki etkilerinde problem çözme becerileri de incelenen bir kavramdır (Özasma, 2024). Ayres ve Malouff (2007: 281) çalışma hayatında kadınlara sunulan problem çözme eğitimlerinin kadınları daha donanımlı yaptığını aktarmıştır. Çalışan kadınlar aldıkları eğitimler ve bunları uygulama sahası buldukları ölçüde problem çözme becerisinde daha başarılı olmaktadır. McLennan ve Arthur (1999: 84) da kadınların çalışma hayatında kariyer sahibi olma noktasında erkeklere oranla daha güdülü olduklarını aktarmıştır. Bu bağlamda karşılaşılan sorunlarla başa çıkmada kadınlar daha başarılı olmak zorunda hissetmektedir. Problem çözme becerisi, insanların yaşamdaki sorunlu durumlarla başa çıkmak için etkili başa çıkma stratejilerini keşfettiği ve tanımladığı bilişsel-davranışsal bir süreçtir (Akbiyık ve Mert, 2024). Genel olarak problem çözme becerisi, bir kişinin günlük problemler için uyarlanabilir ve etkili başa çıkma stratejilerini keşfedeceği veya icat edeceği bilişsel-davranışsal-yenilikçi bir süreci ifade eder. Yani problem çözme yeteneği ile kişisel ve sosyal gelişimi arttıran, stres ve ruh sağlığı sorunlarını azaltan önemli bir baş etme stratejisidir. Çalışan kadınlarda iş yeri ve ev hayatı gibi farklı çatışma alanları nedeni ile bu becerilerini geliştirme noktasında fırsatlara sahiptir (Garmsari ve Safara, 2017: 5). Bu çalışmada çalışan ev kadınlarının evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve

problem çözüme becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Literatür çalışmaları incelendiğinde kavramlar arasındaki ilişkileri ikili olarak inceleyen çalışmalar bulunmakla birlikte kavramlar arasındaki üçlü ilişkilerin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda yapılan çalışma literatürde yer alan bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan anket formunda ölçülmek istenen kavramlar arasındaki ilişkilerin ve etki eden değişkenlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak ilişkisel tarama modeli içinde karşılaştırmalı desen ve korelasyonel desen tercih edilmiştir (Karasar, 2005). Karşılaştırmalı desende, araştırma bağımlı değişkenlerine etki ettiği düşünülen parametrelere yönelik karşılaştırma analizleri yapılmıştır. Korelasyonel desende ise araştırma bağımlı değişkenleri arasındaki ilişkinin varlığı, yönü ve şiddetine yönelik analizler uygulanmıştır. Bu kapsamda araştırma bağımlı değişkenleri evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve problem çözme toplam puanları iken bağımsız değişkenler demografik veriler olarak planlanmıştır. Araştırmaya dâhil olma kriterleri 18 yaşından büyük olmak, evli olmak, okuryazar olmak ve herhangi bir psikolojik rahatsızlığın olmaması olarak belirlenmiştir. Dışlama kriterleri için 18 yaşından küçük olmak, bekâr olmak, okuryazar olmamak ve herhangi bir psikolojik rahatsızlığın olması olarak belirlenmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Yapılan çalışmaya 20-68 yaş aralığında ($\bar{x}=35,00\pm 8,95$ yıl) 300 kadın katılım göstermiştir. Amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak yürütülen çalışmada katılımcılar tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmada yer almıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile 300 kadın katılımcı katılmıştır. Yapılan çalışmaya maddi durumu iyi olan 114 kişi (%38,0) ve orta olan 186 kişi (%62,0) katılmıştır. Eğitim durumu lise ve altı olan 30 kişi (%10,0), üniversite olan 188 kişi (%62,7) ve yükseköğretim olan 82 kişi (%27,3) vardır. Çalışan 184 kişiye (%61,3) karşın çalışmayan 116 kişi (%38,7) bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan anket veri toplama tekniği tercih edilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan anket formunda aşağıda yer alan ölçme araçları bulunmaktadır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından literatür taraması sonucunda oluşturulan bilgi formudur. İçerisinde katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, maddi durum, çalışma hayatı ve evlilik hayatına yönelik sorular yer almaktadır.

2.3.2. Evlilik Doyumu Ölçeği

Bireylerin evlilik doyumu düzeylerinin belirlenmesi için Çelik ve Yazgan İnanç (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli Likert tipinde (1 = *Bana Hiç Uygun Değil*; 5 = *Bana Tamamen Uygun*) toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin beşi olumlu iken sekizi olumsuzdur. Ölçek puanlamasında olumsuz maddeler ters yönlü puanlanmaktadır. Ölçek puan ranjı 13-65 olarak belirlenmiştir. Alınan yüksek puan evlilik doyununun da yüksek olduğunu göstermektedir. Orijinal çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,79 olarak bulunurken çalışmamız için bu değer 0,80 olarak hesaplanmıştır.

2.3.3. İlişkilerde Mutluluk Ölçeği

Bireylerin evlilik doyumu düzeylerinin belirlenmesi için Fletcher, Fitness ve Blampied (1990) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Tuterel Kışlak (2002) tarafından yapılmıştır. Ölçek yedili Likert tipinde (1 = *Hiç*; 7 = *Çok*) toplam altı maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 4. madde ters yönlü puanlanmaktadır. Ölçek puan ranjı 6-42 olarak belirlenmiştir. Alınan yüksek puan ilişki mutluluğunun da yüksek olduğunu göstermektedir. Orijinal çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,87 olarak bulunurken uyarlama çalışmasında 0,80 olarak aktarılmıştır. Çalışmamız için bu değer 0,82 olarak hesaplanmıştır.

2.3.4. Problem Çözme Envanteri

Bireylerin problem çözme düzeylerinin belirlenmesi için Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Taylan (1990) tarafından yapılmıştır. Ölçek altılı Likert tipinde (1 = *Hiç Böyle Davranmam*; 7 = *Hep Böyle Davranırım*) toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek puan ranjı 32-192 olarak belirlenmiştir. Ölçek problem çözme kavramını aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım) olmak üzere altı boyut bulunmaktadır. Alt boyutlardan alınan yüksek puanlar ilgili yaklaşımın daha fazla kullanıldığını göstermektedir. Orijinal çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,82 olarak bulunurken uyarlama çalışmasında 0,90 olarak aktarılmıştır. Çalışmamız için bu değer 0,86 olarak hesaplanmıştır.

2.4. İşlem

Çalışmanın ilk aşamasında İstanbul Ticaret Üniversitesi etik kurul onayı alınmıştır (E-65836846-044-320505). Etik kurul onayının ardından hazırlanan anket formu Google Forms aracılığıyla sanal ortama taşınmıştır. Amaçlı örneklem yöntemi ile hazırlanan anket linki katılımcılara ulaştırılmıştır. Ankette yer alan soruların yanıtlanması ortalama 15 dakika sürmüştür. Gönüllülük onayı olmayan bireyler çalışmada yer almamıştır. Toplanan veriler tasnif edildikten sonra analiz sürecine geçilmiştir. Toplamda 310 kişiye erişilmiş olsa da 10 kişi uç değerlere sahip olmaları nedenleri ile veri setinden çıkartılmış ve verilerin analizine 300 kişi üzerinden devam edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS.26 paket programı kullanılmıştır. Kişi ve yüzde dağılımı için frekans analizi, iki kategori için ortalamalar arası farkın incelenmesinde Bağımsız Örnek *t*-Testi, ölçek ve alt boyut toplam puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi ve yordayıcılık ilişkilerinin incelenmesinde basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1.

Çalışma Durumuna Göre Katılımcıların İlişki Mutluluğu Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Ölçek	Çalışma Durumu	n	\bar{x}	ss	$t_{(298)}$	p
Mutluluk Ölçeği	Çalışıyor	184	35,34	4,65	1,954	0,052
	Çalışmıyor	116	34,17	5,64		
Doyum Ölçeği	Çalışıyor	184	53,72	6,93	-0,251	0,802
	Çalışmıyor	116	53,93	7,53		
Planlı Yaklaşım	Çalışıyor	184	19,47	3,66	0,173	0,863
	Çalışmıyor	116	19,40	3,82		
Değerlendirici Yaklaşım	Çalışıyor	184	14,64	3,03	0,056	0,955
	Çalışmıyor	116	14,62	3,15		
Düşünen Yaklaşım	Çalışıyor	184	23,53	4,83	1,554	0,121
	Çalışmıyor	116	22,57	5,81		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Çalışıyor	184	27,65	6,26	-0,004	0,997
	Çalışmıyor	116	27,66	6,67		
Aceleci Yaklaşım	Çalışıyor	184	27,71	8,94	-1,563	0,119
	Çalışmıyor	116	29,48	10,47		
Kaçınan Yaklaşım	Çalışıyor	184	9,08	4,79	-2,982	0,003
	Çalışmıyor	116	11,00	6,31		

Çalışan ve çalışmayan katılımcıların problem çözmede kaçınan yaklaşım ($t_{(298)} = -2,982$; $p < 0,01$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalama puanlar incelendiğinde çalışmayan katılımcıların problem çözmede kaçınan yaklaşım puan ortalamaları çalışan katılımcılardan anlamlı şekilde yüksek görülmüştür.

Tablo 2.

Katılımcıların İlişki Mutluluğu Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri Alt Boyut Toplam Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	Mutluluk Ölçeği	Doyum Ölçeği	Planlı Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Acelecı Yaklaşım
Mutluluk Ölçeği	1						
Doyum Ölçeği	0,366***	1					
Planlı Yaklaşım	0,179**	0,185**	1				
Değerlendirici Yaklaşım	0,139*	0,156**	0,553***	1			
Düşünen Yaklaşım	0,128*	0,168**	0,679***	0,493***	1		
Kendine Güvenli Yaklaşım	0,131*	0,123*	0,633***	0,540***	0,783***	1	
Acelecı Yaklaşım	-0,259***	-0,166**	-0,143*	-0,146*	-0,127*	-0,203***	1
Kaçınan Yaklaşım	-0,233***	-0,254***	-0,036	-0,208***	-0,112	-0,156**	0,475***

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

İlişki Mutluluğu Ölçeği toplam puanı ile problem çözmede planlı

yaklaşım arasında ($r=0,179$; $p<0,01$), değerlendirici yaklaşım arasında ($r=0,139$ $p<0,05$), düşünen yaklaşım arasında ($r=0,128$; $p<0,05$) ve kendine güvenli yaklaşım arasında ($r=0,131$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İlişki Mutluluğu Ölçeği toplam puanı ile problem çözmede aceleci yaklaşım arasında ($r=-0,259$; $p<0,001$) ve kaçınan yaklaşım arasında ($r=-0,233$; $p<0,001$) arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ile problem çözmede planlı yaklaşım arasında ($r=0,185$; $p<0,01$), değerlendirici yaklaşım arasında ($r=0,156$ $p<0,01$), düşünen yaklaşım arasında ($r=0,168$; $p<0,05$) ve kendine güvenli yaklaşım arasında ($r=0,123$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İlişki Mutluluğu Ölçeği toplam puanı ile problem çözmede aceleci yaklaşım arasında ($r=-0,166$; $p<0,001$) ve kaçınan yaklaşım arasında ($r=-0,254$; $p<0,001$) arasında negatif yönlü, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Ölçekler ve alt boyut toplam puanları arasında hesaplanan ilişki katsayıları yordayıcılık ilişkileri için fikir vermiştir. İlk olarak problem çözmede planlı yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, düşünen yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım olumlu problem çözme yaklaşımları ve aceleci yaklaşım ve kaçınan yaklaşım olumsuz problem çözme yaklaşımı olarak gruplandırılmıştır. İkinci olarak olumlu ve olumsuz problem çözme yaklaşımları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracılık etkisinin incelendiği 2 model tahmin edilmiştir. Bu bağlamda aracılık analizi yapılmıştır. Aracılık analizi için gerekli varsayımlar şu şekildedir (Valeri ve VanderWeele, 2013: 141-143):

- Bağımsız değişkenin aracı değişkeni yordama gücü anlamlıdır.
- Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordama gücü anlamlıdır.
- Aracı değişkenin bağımlı değişkeni yordama gücü anlamlıdır.
- Aracı değişkenin yer aldığı modelde bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordama gücü azalmakta veya anlamlılığını kaybetmektedir.

Tablo 3.

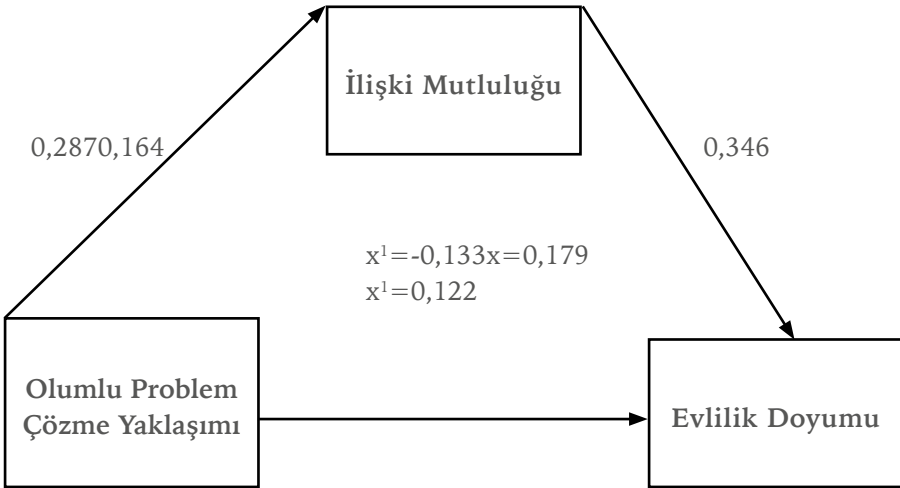
Olumlu Problem Çözme Yaklaşımı ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide İlişki Mutluluğunun Aracılık Rolünün İncelenmesi

Bağımlı/ Aracı değişken	Bağımsız değişkenler	B(b)	SH	Beta	t	p	Güven aralığı	
							Düşük	Yüksek
Mutluluk	Sabit (a)	30,424	1,581		19,246	0,000	27,313	33,535
	Olumlu problem çözme	0,053	0,018	0,164	2,874	0,004	0,017	0,089
F _(1,298) = 8,259; p = 0,004; R ² = 0,03								
Evlilik doyumu	Sabit (a)	46,926	2,224		21,100	0,000	42,549	51,302
	Olumlu problem çözme	0,081	0,026	0,179	3,144	0,002	0,030	0,132
F _(1,298) = 9,886; p = 0,002; R ² = 0,03								
Evlilik doyumu	Sabit (a)	32,059	3,129		10,247	0,000	25,902	38,216
	Olumlu problem çözme	0,055	0,025	0,122	2,254	0,025	0,007	0,104
	Mutluluk	0,489	0,077	0,346	6,383	0,000	0,338	0,639
F _(2,297) = 25,975; p = 0,000; R ² = 0,15								

Olumlu problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracılık rolünün incelenmesinde SPSS PROCESS (by Andrew Hayes) paket programı kullanılmıştır. Bu amaçla Hayes'in önerdiği taslaklar içinde yer alan model 4 tahmin edilmiştir. Bu kapsamda ilişki mutluluğu puanı aracı değişken, olumlu problem çözme puanı bağımsız değişken ve evlilik doyumu puanı bağımlı değişken olarak atanmıştır.

Bağımsız değişkenin aracı değişkeni yordadığı ilk model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F_(1,298) = 8,259; p < 0,01). Olumlu problem çözme puanı (t₍₂₉₈₎ = 2,874; p < 0,01), ilişki mutluluğu puanının %3'lük kısmını açıklamaktadır. Olumlu problem çözme puanındaki 1 birimlik artış ilişki mutluluğu puanını 0,164 birim arttırmaktadır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordadığı ikinci model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F_(1,298) = 9,886; p < 0,01). Olumlu problem çözme puanı (t₍₂₉₈₎ = 3,144; p < 0,01), evlilik doyumu puanının %3'lük kısmını açıklamaktadır. Olumlu problem çözme puanındaki 1 birimlik artış evlilik doyumu puanını 0,179 birim arttırmaktadır.

Bağımsız değişken ve aracı değişkenin bağımlı değişkeni yordadığı üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2,297)}=25,975$; $p<0,001$). Olumlu problem çözme ($t_{(297)}=2,254$; $p<0,05$) ve ilişki mutluluğu ($t_{(297)}=6,383$; $p<0,001$) puanları, evlilik doyumu puanının %15'lik kısmını açıklamaktadır. Olumlu problem çözme puanındaki 1 birimlik artış evlilik doyumu puanını 0,122 birim artırırken ilişki mutluluğu puanındaki 1 birimlik artış evlilik doyumu puanını 0,346 birim arttırmaktadır. Son olarak olumlu problem çözme puanının evlilik doyumu puanını yordama gücü ilişki mutluluğu puanının dâhil olduğu modelde 0,179'dan 0,121'e düşmüş ve istatistiksel anlamlılığını kaybetmemiştir. Bu noktada olumlu problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun kısmi aracılık rolü olduğu görülmektedir. Yapılan analizlerin sonucunda olumlu problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun kısmi aracılık rolünün anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta= 0,057$, SH = 0,024, % 95 CI [0,016-0,108]).

Şekil 1. Olumlu Problem Çözme Yaklaşımının Evlilik Doyumunu Yordamasında İlişki Mutluluğunun Aracı Rolü

Tablo 4.

Olumsuz Problem Çözme Yaklaşımı ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide İlişki Mutluluğunun Aracılık Rolünün İncelenmesi

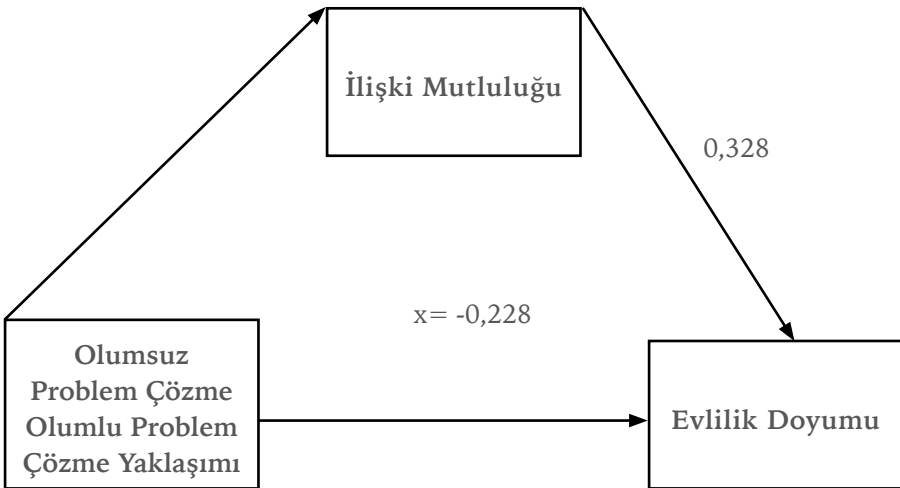
Bağımlı/ Aracı değişken	Bağımsız değişkenler	B(b)	SH	Beta	t	p	Güven aralığı	
							Düşük	Yüksek
Mutluluk	Sabit (a)	39,132	0,867		45,121	0,000	37,426	40,839
	Olumlu problem çözme	0,053	0,021	-0,287	-5,170	0,000	-0,153	-0,069
F _(1,298) = 26,733; p=0,000; R ² =0,08								
Evlilik doymu	Sabit (a)	58,547	1,224		47,081	0,000	56,100	60,994
	Olumlu problem çözme	-0,124	0,031	-0,228	-4,035	0,000	-0,185	-0,064
F _(1,298) = 16,284; p=0,000; R ² =0,05								
Evlilik doymu	Sabit (a)	40,430	3,299		12,254	0,000	33,938	46,923
	Olumlu problem çözme	-0,073	0,030	-0,133	-2,391	0,017	-0,133	-0,013
	Mutluluk	0,463	0,079	0,328	5,879	0,000	0,308	0,618
F _(2,297) = 26,342; p=0,000; R ² =0,15								

Olumsuz problem çözme yaklaşımı ile evlilik doymu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracılık rolünün incelenmesinde SPSS PROCESS (by Andrew Hayes) paket programı kullanılmıştır. Bu amaçla Hayes'in önerdiği taslaklar içinde yer alan model 4 tahmin edilmiştir. Bu kapsamda ilişki mutluluğu puanı aracı değişken, olumsuz problem çözme puanı bağımsız değişken ve evlilik doymu puanı bağımlı değişken olarak atanmıştır.

Bağımsız değişkenin aracı değişkeni yordadığı ilk model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F_(1,298) = 26,733; p < 0,001). Olumsuz problem çözme puanı (t₍₂₉₈₎ = -5,170; p < 0,001), ilişki mutluluğu puanının %8'lik kısmını açıklamaktadır. Olumsuz problem çözme puanındaki 1 birimlik artış ilişki mutluluğu puanını 0,287 birim azaltmaktadır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordadığı ikinci model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F_(1,298) = 16,284; p < 0,001). Olumsuz problem çözme puanı (t₍₂₉₈₎ = -4,035; p < 0,001), evlilik doymu puanının %5'lik kısmını açıklamaktadır. Olumsuz problem çözme puanındaki 1 birimlik artış evlilik doymu puanını 0,228 birim azaltmaktadır.

Bağımsız değişken ve aracı değişkenin bağımlı değişkeni yordadığı üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F_(2,297) = 26,342; p < 0,001). Olumsuz problem çözme (t₍₂₉₇₎ = -2,391; p < 0,05) ve ilişki mutluluğu (t₍₂₉₇₎ = 5,879; p < 0,001) puanları, evlilik doymu puanının %15'lik kısmını açıklamaktadır. Olumsuz problem çözme puanındaki 1 birimlik artış evlilik doymu puanını

0,133 birim azaltırken ilişki mutluluğu puanındaki 1 birimlik artış evlilik doyumu puanını 0,328 birim arttırmaktadır. Son olarak olumsuz problem çözme puanının evlilik doyumu puanını yordama gücü ilişki mutluluğu puanının dâhil olduğu modelde 0,228'dan 0,133'e düşmüş ve istatistiksel anlamlılığını kaybetmemiştir. Bu noktada olumsuz problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun kısmi aracılık rolü olduğu görülmektedir. Yapılan analizlerin sonucunda olumsuz problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun kısmi aracılık rolünün anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta = -0,094$, SH = 0,027, % 95 CI [-0,152/-0,046]).

Şekil 2. Olumsuz Problem Çözme Yaklaşımının Evlilik Doyumunu Yordamasında İlişki Mutluluğunun Aracı Rolü

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada evli bireylerde kadının çalışması ve çalışmaması durumunun problem çözme, evlilik doyumu ve mutluluk düzeylerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlgili amaçla yürütülen çalışmada elde edilen bulguların literatür araştırmaları ışığında tartışılmasına yer verilmiştir.

Çalışma durumuna göre yapılan karşılaştırma analizleri sonucunda, çalışmayan kadınların problem çömede daha kaçınan yaklaşımlar benimsedikleri bulgulanmıştır. Ayres ve Malouff (2007: 281) çalışmalarında çalışma hayatının

bireyin problem çözme becerilerine olumlu katkıları aktarmıştır. Çalışma hayatında bireyin kendisini geliştirme imkânı bulması, aldığı eğitimlerle düşünce yapısını esnetmesi ve bu farkındalıkları uygulamaya dökme şansının olması problem çözme yaklaşımlarına olumlu katkı sunabilmektedir. Garmsari ve Safara (2017: 7) ise çalışma hayatının birey için farklı sorun ve problemler oluşturmaları nedeni ile problem çözme becerilerinde daha donanımlı olmalarına katkı sunduğunu belirtmiştir. Çalışan kadın yaşadığı sorunlar nedeni ile daha deneyimli olmakta ve problem çözmede aktif yolları benimseyebilmektedir. Swanson (2000: 80) da çalışmasında iş yerindeki strese karşı daha etkili bir şekilde başa çıkmada kadınların daha başarılı olduğunu aktarmıştır. Tortumlu ve Uzun (2022: 225) ise iş yeri ortamının ve çalışma hayatının kadının sorunlarla mücadele etmesinde güdüleyici etkisi olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca çalışma hayatının bireyin benlik saygısına yaptığı olumlu katkılar problem çözme becerilerinde kendine güvenli ve pratik yaklaşımların benimsenmesinde etkili olabilir (Erdem ve Taşçı, 2003: 172). Çimen ve Dinç Kaya (2024) kadınların iş hayatında karşılaştıkları ayrımcılık davranışlarının problem çözme becerilerini geliştiren etkisine vurgu yapmıştır. Karşılaşılan sorun ve sıkıntılar bireyin baş etme sürecinde motivasyon kaynağı olabilmektedir.

Korelasyon analizi sonucunda pozitif problem çözme yaklaşımları ile evlilik doyumu ve mutluluk arasında pozitif ilişki varken negatif problem çözme yaklaşımları ile negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular literatür çalışmaları ile tutarlılık göstermektedir. Erbek ve arkadaşları (2005: 41) çalışmasında sorunlara ve problemlere etkili çözümler bulunmayan evliliklerin kalitesinin giderek azaldığını belirtmiştir. Bu sebeple evlilik içsel ve çevresel tehlikelere karşı daha dayanıksız bir konuma gelmektedir. Batık ve Kalkan (2017: 2631) ise çalışmalarında sorun çözme biçimlerinin evlilik doyumu varyansının %50'den fazlası üzerindeki etkisini göstererek problem çözme kavramının evlilik doyumu için önemini göstermiştir. Sağlıklı bir evlilik için gösterilen çabalar çiftlerin evlilik kurumundan daha fazla mutluluk ve haz almaları ile sonuçlanmaktadır (Parlar ve Akgün, 2018: 15). Şıvkın (2024) ise çalışmasında problem çözme sürecinin çiftler arasındaki etkileşim ve iletişime yaptığı katkılar ile evlilik doyumuna etki ettiğini aktarmıştır.

Tallman ve Hsiao (2004) evlilik doyumu yüksek evlilikleri sundukları iletişim, empati, değer verme ve anlayış ortamının problem çözme süreci için gerekli atmosferi sunduğunu belirtmiştir. Çiftler birbirlerine karşı daha destekçi, iletişim halinde ve çözüm odaklı yaklaşımlarını benimsemektedir. Taşköprü (2013: 34)

evlilik doyumunun yüksek olmasının bireyin problem çözme becerilerin daha sağlıklı yöntemleri benimsemeye yardımcı olduğunu ve kendine güveni arttırdığını belirtmiştir. Bu sonuçla pozitif başa çıkma tutumları artarken negatif başa çıkma tutumlar azalacaktır. Bradbury ve Karney (2004: 865) de benzer şekilde evlilik doyumundaki artışın pozitif bir sosyal destek olarak algılandığını ve bireyin desteklendiği bir ortam sunması nedeniyle problem çözmede olumlu yaklaşımların benimsenmesinde yardımcı olabileceğini vurgulamıştır.

Çalışmanın son bulgusunda ise pozitif problem çözme yaklaşımlarının evlilik mutluluğu üzerinden evlilik doyumu pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Bununla birlikte negatif problem çözme yaklaşımlarının evlilik mutluluğu üzerinden evlilik doyumu negatif yönde yordamaktadır. Elde edilen bulgular çalışmanın özgün yanını göstermekle birlikte literatürde benzer bir bulguya rastlanmamıştır. Bu bulgular problem çözme yaklaşımlarının bireyin ve ilişki sürecindeki mutluluğun önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Problemlerin ve sorunların çözümünde daha pozitif/etkili başa çıkma biçimlerinin tercih edilmesi stresörlerin ortadan kalkması nedeni ile bireyi mutlu edecektir. Negatif ve etkisiz başa çıkmalar ise sorunun devam etmesine ve ötelenmesine neden oldukları için mutluluk üzerinde olumsuz etkide bulunacaktır. Bireyin ruhsal durumun çevresine ve özellikle ilişkisine yansıyor olması da evlilik doyumundaki değişimi açıklar niteliktedir. Bu bağlamda çiftlerin problem çözmeye yönelik benimsedikleri yaklaşımların nitelikleri birey ve ilişkisel mutluluk kadar evlilik doyumu üzerinde de düzenleyici bir role sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmada elde edilen bulguların sonucunda, çalışmayan kadınların problem çözmeye kaçınan yaklaşım puanları yüksek bulunmuştur. Evlilik doyumu ile ilişki mutluluğu arasında pozitif ilişki; evlilik doyumu ile pozitif problem çözme yaklaşımları arasında pozitif ilişki; evlilik doyumu ile negatif problem çözme yaklaşımları arasında negatif ilişki bulunmuştur. Son olarak olumlu problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracılık rolü bulunurken olumsuz problem çözme yaklaşımı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide ilişki mutluluğunun aracılık rolü bulunmaktadır. Elde edilen bu sonuçlar pozitif bir evlilik sürecinin inşası noktasında çiftlere öneriler sunmaktadır. Evlilik doyumu çiftler kadar toplumsal yaşantının da bir parçası olarak görülmektedir. Bu bağlamda birey ve toplumun psikolojik sağlığı noktasında evlilik hayatının pozitif olması önem arz etmektedir. Çiftlerin çalışmada elde edilen bulgular ışığında doğru bildikleri yanlışlara ve eksiklerine eğilerek farkındalık kazanmaları ve bunu

davranışlarına yansıtılmaları kaliteli evliliklerin zemini hazırlayabilir.

Çalışma bulguları ışığında uzmanlara, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütlerine şu öneriler sunulabilir:

- Kadınların çalışma hayatında yer almasını kolaylaştıran pozitif ayrımcılık temelinde uygulamalar yürütülebilir.
- Çalışma hayatındaki kadınların yaşayabileceği sorunlara yönelik psikolojik danışmanlık ve rehberlik aktiviteleri planlanabilir.
- Çalışan kadın temalı bilgilendirici ve kamuyu aydınlatıcı kampanyalar düzenlenebilir.
- Kadınların becerilerinin farkında varacağı ve geliştirebileceği kursların açılabilir ve desteklenebilir.
- Kadına karşı tutumların toplum tabanında değişmesi açısından kamuyu bilgilendirici politikalar benimsenebilir.

Kaynaklar

- Akbıyık, E. İ. ve Mert, G. (2024). Kamu hastanelerinde çalışan hemşirelerin lider üye etkileşimi ve çatışma yönetimi davranışları arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 207-225.
- Akman, S. ve Erbil, K. (2024). Modern yaşamın sanayi devrimi ile birlikte mutfakta kadına etkileri. *The Journal of Academic Social Science*, 86(86), 284-292.
- Arslan, M. (2012). İş-aile ve aile-iş çatışmalarının kadın çalışanların iş doyumları üzerindeki etkisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 99-114.
- Ayres J. ve Malouff M.J. (2007). Problem-solving training to help workers increase Positive effect, Job satisfaction, and Life satisfaction. *European Journal of Work & Organizational Psychology*, 16(3), 279-294.
- Bal, M.D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 15-28.
- Baltaş, Z. ve Baltas, A. (2008). *Stres ve başa çıkma yolları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Batık, M. V., Kalkan, M., (2017), "Evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumunu", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2630-

2646.

- Beşer, F. (2003). *Kadının çalışması ve sosyal güvenliği*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Bradbury, T.N. ve Karney, B.R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66, 862-879.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Turkish Psychological Counseling And Guidance Journal*, 4(39), 13-23.
- Çakal, H. ve Güven, N. (2024). Evlilik doyumunda önemli bir kavram: İlişkisel yılmazlık. *GAB Akademi*, 4(1), 80-93.
- Çelik, M. ve İnanç, B.Y. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 223-238.
- Çetin, N. ve Çetin, K. A. (2024). Okulöncesi çocukların sosyal-duygusal uyumu, anne babaların evlilik doyumunu ve ego durum ilişkileri. *Uluslararası Öğrenen Toplum Dergisi*, 1(1), 71-105.
- Çimen, B. ve Dinç Kaya, H. (2024). Türkiye'deki parlamenterlerin toplumsal cinsiyet algısı: Kalitatif çalışma. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 1-20
- Dokur, M. ve Profeta, Y. (2006). *Aile ve çift terapisi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Duruoalp, E., Kaytez, N. ve Girgin, B.A. (2017). Evlilik doyumunu ve maternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 129-138.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R.L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Erdem, M. ve Taşçı, N. (2003). Tüberküloz hastalarında benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 51(2), 171-176.
- Fletcher, G.J., Fitness, J. ve Blampied, N.M. (1990). The link between attributions and happiness in close relationships: The roles of depression and explanatory style. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9(2), 243-255.

- Garmsari, G. ve Safara, M. (2017). The Moderating effect of the economic situation on relationship between problem-solving skills and mental health in working women and housewives. *Higher Education Studies*, 7(3), 1-10.
- Gönüllü, M. ve İçli, G. (2001). Çalışma yaşamında kadınlar: Aile ve iş ilişkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 81-100.
- Grandon, J.R., Myers, J.E. ve Hattie, J.A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1), 58-68.
- Heppner, P.P. ve Petersen, C.H. (1982). The development and implications of a personal problem-solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kenan, Ö. ve Yüksel, H. (2012). Geçmişten günümüze çalışma hayatı. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 1(1), 35-59.
- Kubilay, D. ve Oktan, V. (2015). Evlilik uyumu: Değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi, *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(44), 25-35.
- Kuzgun, Y. ve Sevim, S.A. (2004). Kadınların çalışmasına karşı tutum ve dini yönelim arasındaki ilişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 14-27.
- Leggett, D.G., Roberts-Pittman, B., Byczek, S. ve Morse, D.T. (2012). Cooperation, conflict, and marital satisfaction: bridging theory, research, and practice. *The Journal of Individual Psychology*, 68(2), 182-199.
- McLennan, N.A. ve Arthur, N. (1999). Applying the cognitive information processing approach to career problem solving and decision making to women's career development. *Journal of Employment Counseling*, 36(2), 82-96.
- Muslu, N. Ö. ve Kabasakal, H. Z. (2024). Türkiye'de çocuklu çiftlerde evlilik doyumu: Güncel çalışmalar. *The Journal of Academic Social Science*, 150(150), 414-425.
- Özasma, H. İ. (2024). Evli bireylerin yaşamış oldukları çatışmalar ve başa çıkma yöntemleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 611-638.
- Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.

- Özgüven, İ.E. (2012). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Parlar, H. ve Akgün, Ş. (2018). Evlilikte bilinçli farkındalık, evlilik doyum ve problem çözme becerileri ilişkilerinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 1(1), 11-21.
- Singh, S.K. (2014). Life satisfaction and stress level among working and non-working women. *The International Journal of Indian Psychology*, 1(4), 121-128.
- Swanson, N.G. (2000). Working women and stress. *Journal of the American Medical Women's Association*, 55(2), 76-79.
- Şıvkın, N. (2024). Eşler arası iletişimde çocuğun konumuna psiko-sosyal bakış. *Toplum Bilimleri Dergisi*, (16), 184-205.
- Tallman, I. ve Hsiao, Y.L. (2004). Resources, cooperation, and problem solving in early marriage. *Social Psychology Quarterly*, 67(2), 172-188.
- Tarhan, N. (2011). *Evlilik psikolojisi: Öncesi ve sonrası ile evlilik*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumunu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Tortumlu, M. ve Uzun, K. (2022). İşyeri zorbalığının çalışanların yaşam doyumunu üzerindeki etkisinde umut ve problem çözme becerisinin aracı rolünün incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(1), 220-241.
- Tuterel-Kışlak, Ş. (2002). İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ): Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 10(1), 37-43.
- Uğurel, C. (2024). *Boşanmış ve boşanma aşamasında olan bireylerin psikolojik esneklik ve boşanmaya uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Valeri, L. ve VanderWeele, T.J. (2013). Mediation analysis allowing for exposure–mediator interactions and causal interpretation: theoretical assumptions and implementation with SAS and SPSS macros. *Psychological Methods*, 18(2), 137-150.
- Yaghmaei, S. N. E. ve Taymaz, B. (2024). Çalışan kadınlarda iş güvence-

sizliği algısı ve bakım sorumluluğu. *Çalışma ve Toplum*, 3(82), 993-1022.

Yalçı, E. B. ve Erduran, G. Y. (2024). Çalışma hayatındaki mühendislerin mobbing ve toplumsal cinsiyet algısı ölçeklerine göre incelenmesi. *Akademik Hassasiyetler*, 11(24), 476-499.

Yıldırım, S. (2021). Ayrımcılık temelli dışlanma: Türkiye’de çalışma hayatında kadınlar. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 11(2), 321-346.

Yılmaz, A., Bozkurt, Y., İzci, F., Bozkurt, Y. ve İzci, F. (2008). Kamu örgütlerinde çalışan kadın iş görenlerin çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 89-114.

Yazar Katkıları

Birinci yazar: teorik çerçeve, veri toplama, analiz, tartışma

İkinci yazar: teorik çerçeve

Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

Fonlama

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

Not

Bu çalışma ilk yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Etik Bildirim

Etik Kurul Adı: İstanbul Ticaret Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Evrak Tarih ve Sayısı: 04.06.2024/ E-65836846-044-320505

Extended Abstract

Family, which is the smallest structural unit of society, is an institution established by marriage union that affects the individual, the environment and society (Çelik and Tümkaya, 2012: 224). Variables such as romantic satisfaction, communication, sexual life, marriage style and having children that affect marriage

dynamics have been examined in literature studies (Baltaş and Baltaş, 2008: 28; Dokur and Profeta, 2006: 17; Kubilay and Oktan, 2015: 27; Leggett, Roberts -Pittman, Byczek and Morse, 2012: 184; Tarhan, 2011: 19). In addition, it is thought that a woman's working status also affects her marriage life. The place of women in business life has begun to change over time. The spread of production, changes in needs and differentiation in family structures have enabled women to gain more space in daily life practices. Over time, women have expanded their social rights and education and have risen to their place in working life (Kuzgun and Sevim, 2004: 15). Beşer (2003: 34) emphasized that women's desire to be active in working life, the existence of financial problems, desire for economic independence, family and social pressures may be effective in women's stepping into working life. This study aimed to examine the effects of women's employment status on marital satisfaction, relationship happiness and problem-solving skills, and the relationships between related concepts.

300 women between the ages of 20-68 ($\bar{x}=35.00\pm 8.95$ years) participated in the study. The study was conducted using the snowball sampling method and participants took part in the study entirely on a voluntary basis. A survey form was applied to the participants, including a demographic information form, the Marital Satisfaction Scale developed by Çelik and Yazgan İnanç (2009), the Happiness in Relationships Scale developed by Fletcher, Fitness and Blampied (1990) and the Problem Solving Inventory developed by Heppner and Petersen (1982). Ethics committee approval was received for the study from the ethics committee of Istanbul Commerce University with the number and document numbers E-65836846-044-320505. SPSS.26 package program was used to analyze the data. Frequency analysis was used for person and percentage distribution, Independent Sample t-Test was used to examine the difference between the means for two categories, Pearson Correlation Analysis was used to examine the relationships between the scale and sub-dimension total scores, and simple and multiple linear regression analyzes were used to examine the predictive relationships. Among the findings obtained, a statistically significant difference was found between the mean scores of avoidant approach to problem solving of working and non-working participants. While there were negative relationships between negative problem-solving skills and marital satisfaction and relationship happiness, these relationships were found to be positively significant for positive problem-solving skills. Similarly, relationship happiness score and marital satisfaction were found to be positively related. In tripartite models where the dynamic relationships between concepts were examined, it was seen that the partial mediator role of relationship happiness in the relationship between positive problem-solving approach and marital satisfaction was significant. In addition, it was observed that the partial mediator role of relationship happiness in the relationship between negative problem-solving approach and marital satisfaction was significant.

When the findings obtained were examined in the light of literature information,

Ayres and Malouff (2007: 281) stated in their study the positive contributions of working life to the individual's problem-solving skills. Having the opportunity to improve oneself through working life, stretching one's mindset through the training one receives, and having the chance to put these awareness into practice can contribute to positive problem-solving approaches. Garmsari and Safara (2017: 7) stated that working life contributes to the individual being better equipped in problem-solving skills because it creates different issues and problems for the individual. Working women become more experienced due to the problems they experience and can adopt active ways to solve problems. As a result of the correlation analysis, it was seen that there was a positive relationship between positive problem-solving approaches and marital satisfaction and happiness, while there was a negative relationship with negative problem-solving approaches. The findings obtained are consistent with literature studies. Erbek et al. (2005: 41) stated in their study that the quality of marriages that do not have effective solutions to problems is gradually decreasing. In this way, marriage becomes more vulnerable to internal and environmental dangers. Batik and Kalkan (2017: 2631) showed the importance of the concept of problem solving for marital satisfaction by showing the effect of problem-solving styles on more than 50% of the variance of marital satisfaction in their studies. Tallman and Hsiao (2004) stated that the environment of communication, empathy, valuing and understanding in marriages with high marital satisfaction provides the necessary atmosphere for the problem-solving process. Couples adopt more supportive, communicative and solution-oriented approaches towards each other. Taşköprü (2013: 34) stated that high marital satisfaction helps the individual to adopt healthier methods of problem solving skills and increases self-confidence. As a result, positive coping attitudes will increase while negative coping attitudes will decrease.

In the last finding of the study, it was seen that positive problem-solving approaches positively predicted marital satisfaction through marital happiness. However, negative problem-solving approaches negatively predict marital satisfaction through marital happiness. Although the findings obtained show the originality of the study, no similar findings have been found in the literature. These findings show that problem-solving approaches are an important predictor of happiness in the individual and the relationship process. Choosing more positive/effective coping styles in solving problems and problems will make the individual happy as the stressors disappear. Negative and ineffective coping will have a negative impact on happiness because they cause the problem to continue and be postponed. The fact that the individual's mental state is reflected in his environment and especially in his relationship also explains the change in marital satisfaction. In this context, it can be said that the qualities of the approaches adopted by couples towards problem solving have a regulatory role on marital satisfaction as well as individual and relational happiness.